FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

Finanssivalvonnan lehdistötilaisuus 13.9.2022

Finanssivalvonnan lehdistötilaisuus 13.9.2022

Suomen finanssisektorin toimintaympäristö ja valvonnan painopisteet

Tero Kurenmaa, johtaja

Suomen finanssisektorin tila 30.6.2022 ja ajankohtaiset asiat

Jyri Helenius, apulaisjohtaja

Basel III -uudistusten vaikutukset suomalaispankkien pääomavaatimuksiin

Arttu Kiviniemi, toimistopäällikkö, Taloudellinen analyysi

Vakuutuslaitosten omia riski- ja vakavaraisuusarvioita koskeva teema-arvio

Mika Arala, riskiasiantuntija, Vakuutusvalvonta

Suomen finanssisektorin toimintaympäristö ja valvonnan painopisteet

Tero Kurenmaa, johtaja, Finanssivalvonta

FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

EU:n finanssijärjestelmän riskit ovat kasvaneet viime keväästä

	Yritysten ja kotitalouksien taloudellisten vaikeuksien kasvu
	Markkinahinnoittelun voimakkaat ja äkilliset muutokset
	Heikkenevän talouskasvun ja kiristyvien rahoitusolojen kielteiset vaikutukset pankki-, vakuutus- ja eläkesektorin kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen
	Laaja-alaiset ja merkittävät kyberiskut
	Asunto- ja liikekiinteistömarkkinoiden merkittävät korjausliikkeet
	Valtioiden velkakestävyyshuolien voimistuminen
	Häiriöt rahoitusjärjestelmän kriittisessä infrastruktuurissa

	Vakava järjestelmätason riski
	Kohonnut järjestelmätason riski
	Järjestelmätason riski

Lähde: EU-viranomaisten riskiarviot

Talouden kasvu on toistaiseksi jatkunut – kuluttajien mielialat kuitenkin ennätyksellisen synkkiä

Bruttokansantuote ja yksityinen kulutus: volyymin vuosimuutos 2016–2022 ja ennusteet 2022–2023

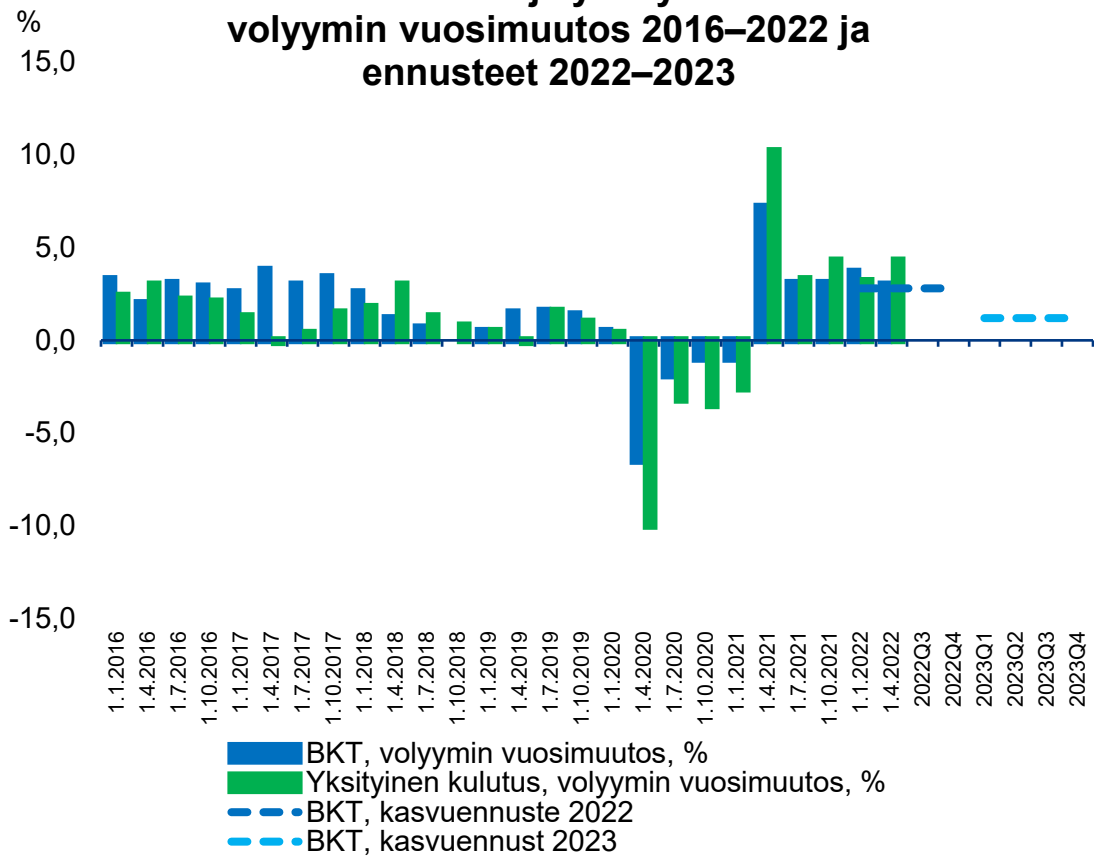

Kuluttajien luottamusindikaattori 2016–2022

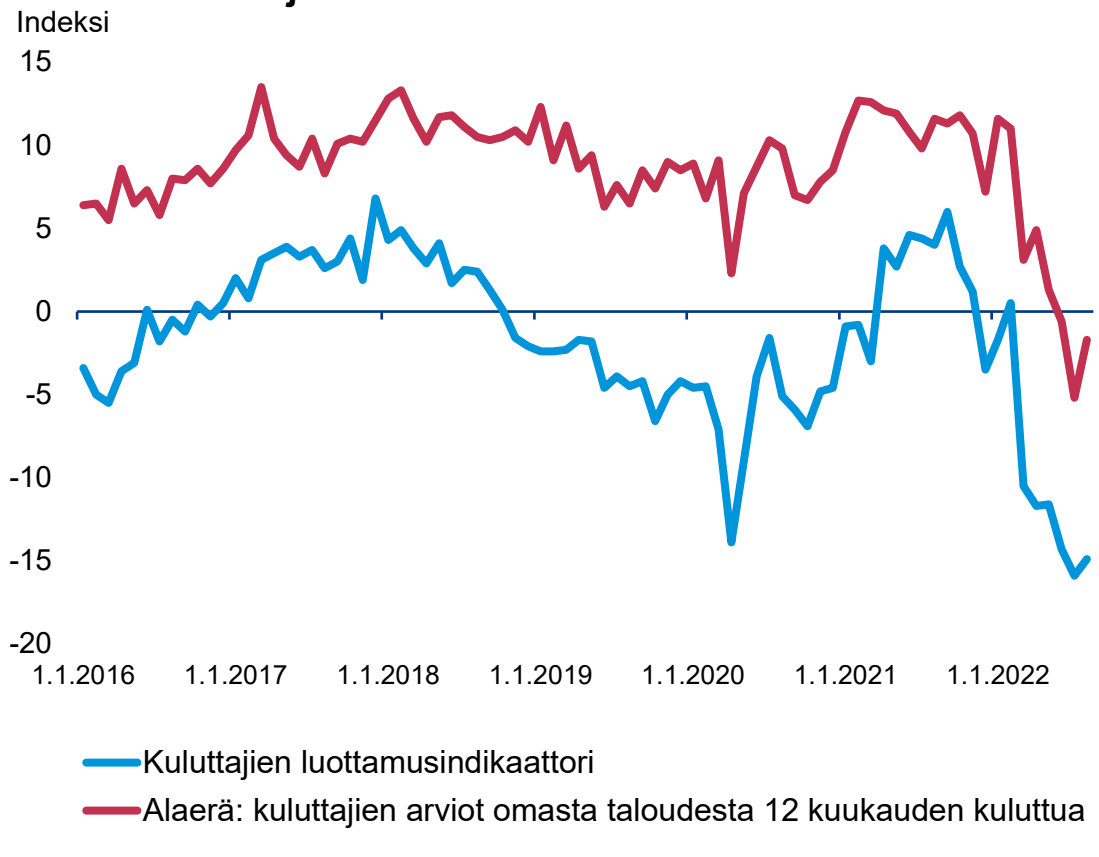

Lähde molemmissa kuvissa: Tilastokeskus. BKT ja yksityinen kulutus työpäiväkorjattuja ja kausitasoitettuja. Ennusteet 2022: +2,8 % ja 2023: +1,8 % EU:n Komissio heinäkuu 2022

Vuoden 2022 alkupuolen muutokset osake- ja korkomarkkinoilla olivat poikkeuksellisen suuria

OMX HEX Nasdaq yleisindeksi:
puolen vuoden muutokset indeksissä 1992–2022

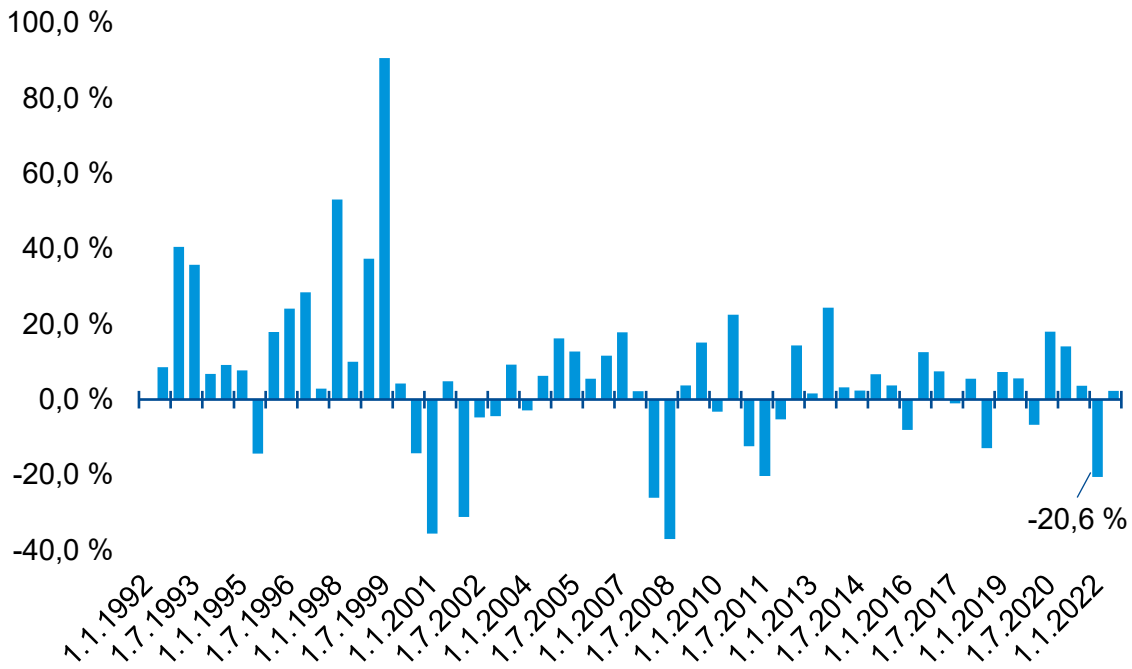

Lähde: Macrobond, 2022 toisen vuosipuoliskon muutos on laskettu 7.9.2022

Suomen valtionlainan 10 v. tuotto:
puolen vuoden muutokset tuotossa 1992–2022

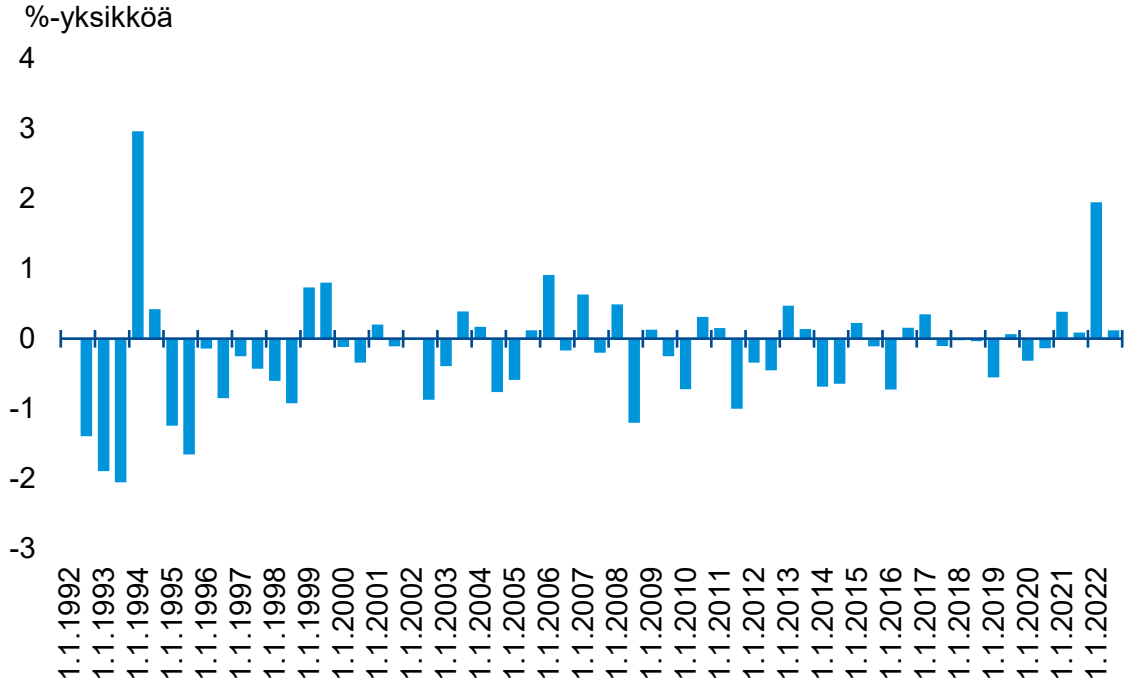

Lähde: Macrobond, vuoden 2022 toisen vuosipuoliskon muutos on laskettu 7.9.2022

Kotitalouksien velkaantuneisuus on edelleen korkealla tasolla ja yksi rahoitusjärjestelmän keskeisimmistä rakenteellisista haavoittuvuuksista

Kotitalouksien velkaantuneisuus pysynyt korkealla tasolla

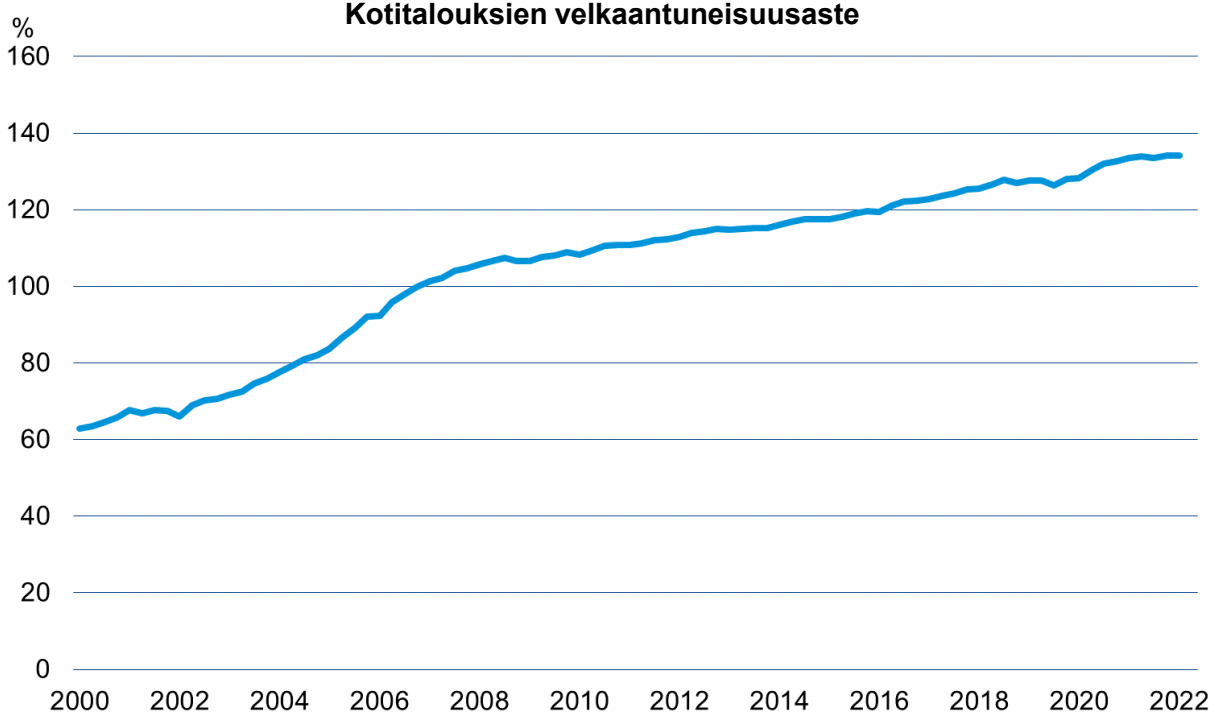

Lähde: Tilastokeskus

Kuluttajahintojen ja markkinakorkojen nousu voi kiristää etenkin tuloihinsa nähden voimakkaasti velkaantuneiden kotitalouksien taloutta ja heikentää näiden kykyä ylläpitää kulutustaan

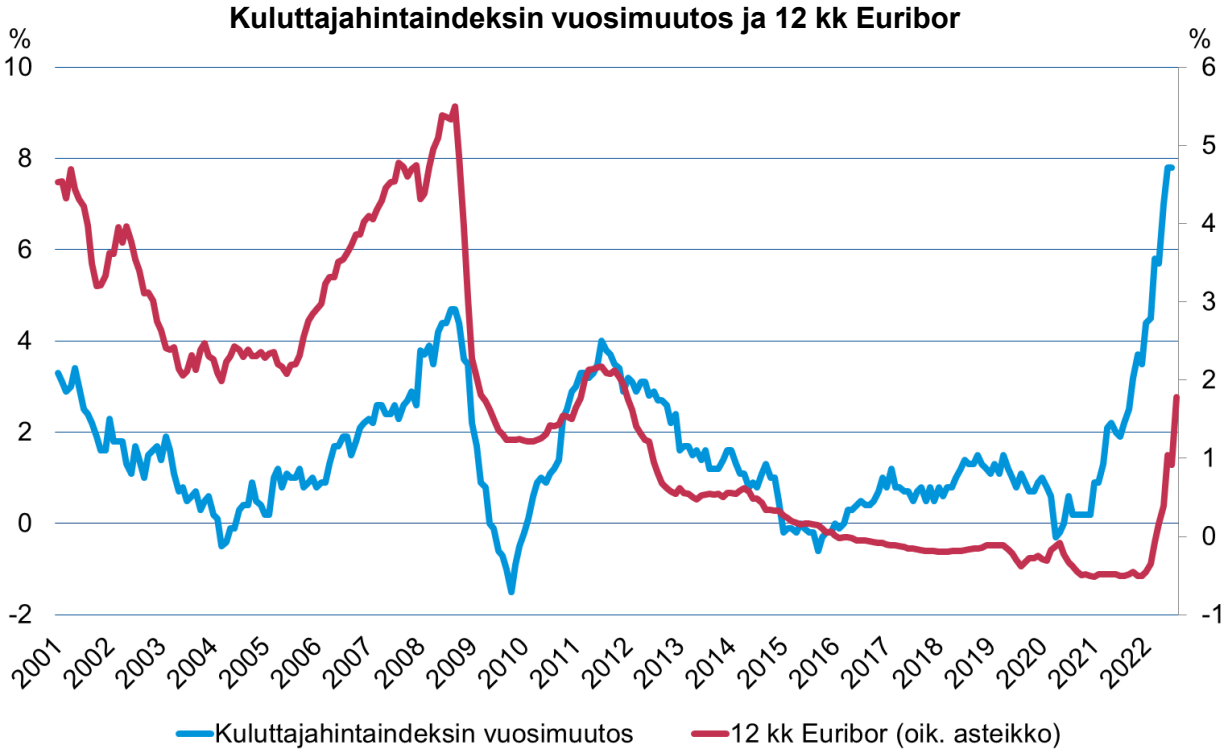

Lähde: Tilastokeskus

Suomen finanssisektorin riskikuvaus syksyllä 2022

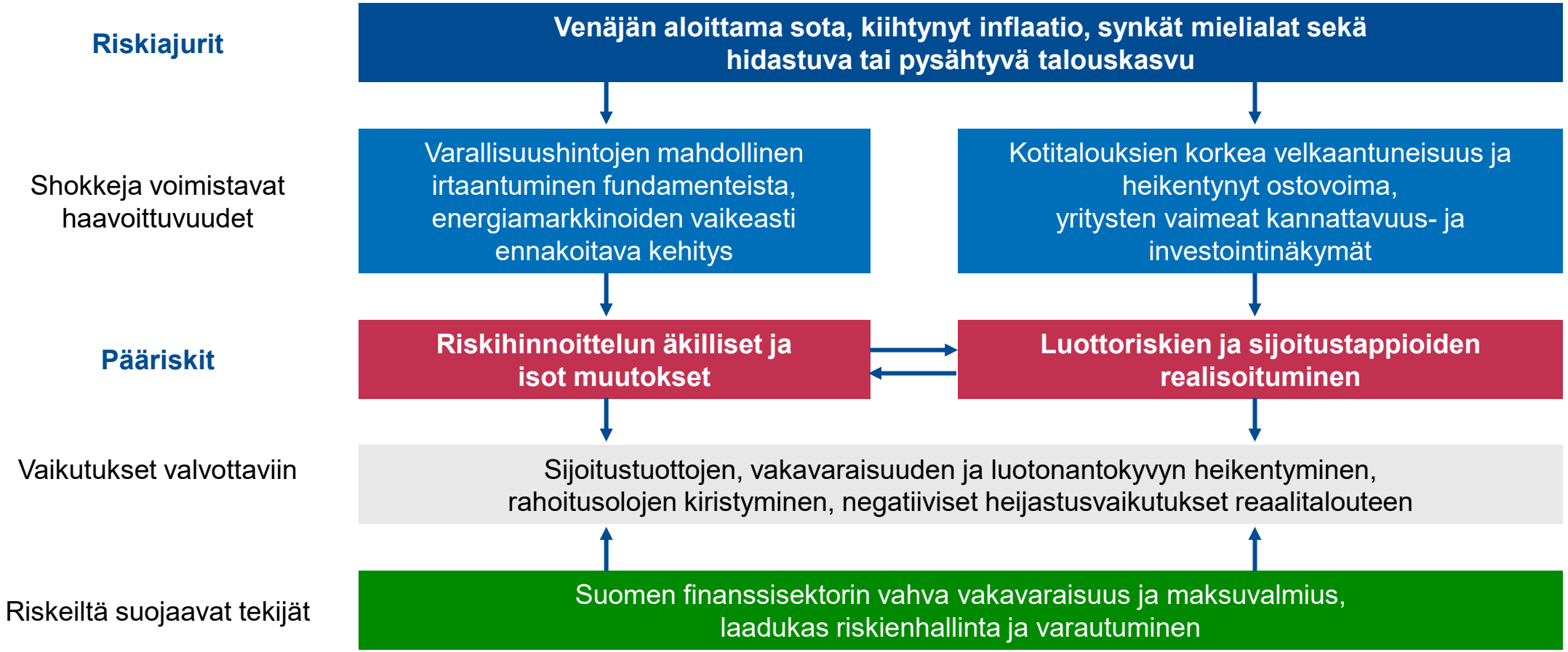

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset valvontaan

- Valvomme tehostetusti heikentyneessä toimintaympäristössä:
  - Luottoriskejä
  - Jälleenrahoitusmarkkinoiden tilannetta ja likviditeettiriskejä
  - IT- ja kyberriskejä
  - Markkinariskejä ja arvostuskysymyksiä
  - Riskienhallintaa ja ohjausjärjestelmiä
  - Listayhtiöiden säännöllistä ja jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta

- Toimintaympäristön skenaariot ohjaavat myös pitkän aikavälin suunnittelua:
  - Rahoitusolojen kiristyminen ja korkeana pysyttelevä inflaatio
  - Finanssimarkkinoiden volatiliteetin ja epävarmuuden lisääntyminen
  - Heikentyvä talouskasvu ja stagflaation riski
  - Kyberuhat lisääntyvät ja niiltä suojautuminen vaikeutuu
  - Finanssialan digitalisaatio, toimintavarmuus
  - Kestävyysriskit ja niihin liittyvien sääntelyvaatimusten laajentumien ja tarkentuminen

➢ Skenaariot otetaan huomioon Finanssivalvonnan tulevassa strategiassa vuosille 2023–2025.

Suomen finanssisektorin tila 30.6.2022

Jyri Helenius, apulaisjohtaja

FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

Pankkisektorin vakavaraisuus säilyi vahvana

- Pääomainstrumenttien takaisinostot ja lunastukset heikensivät pankkisektorin vakavaraisuussuhteita hieman alkuvuonna 2022 – vakavaraisuussuhteet säilyivät kuitenkin vahvoina

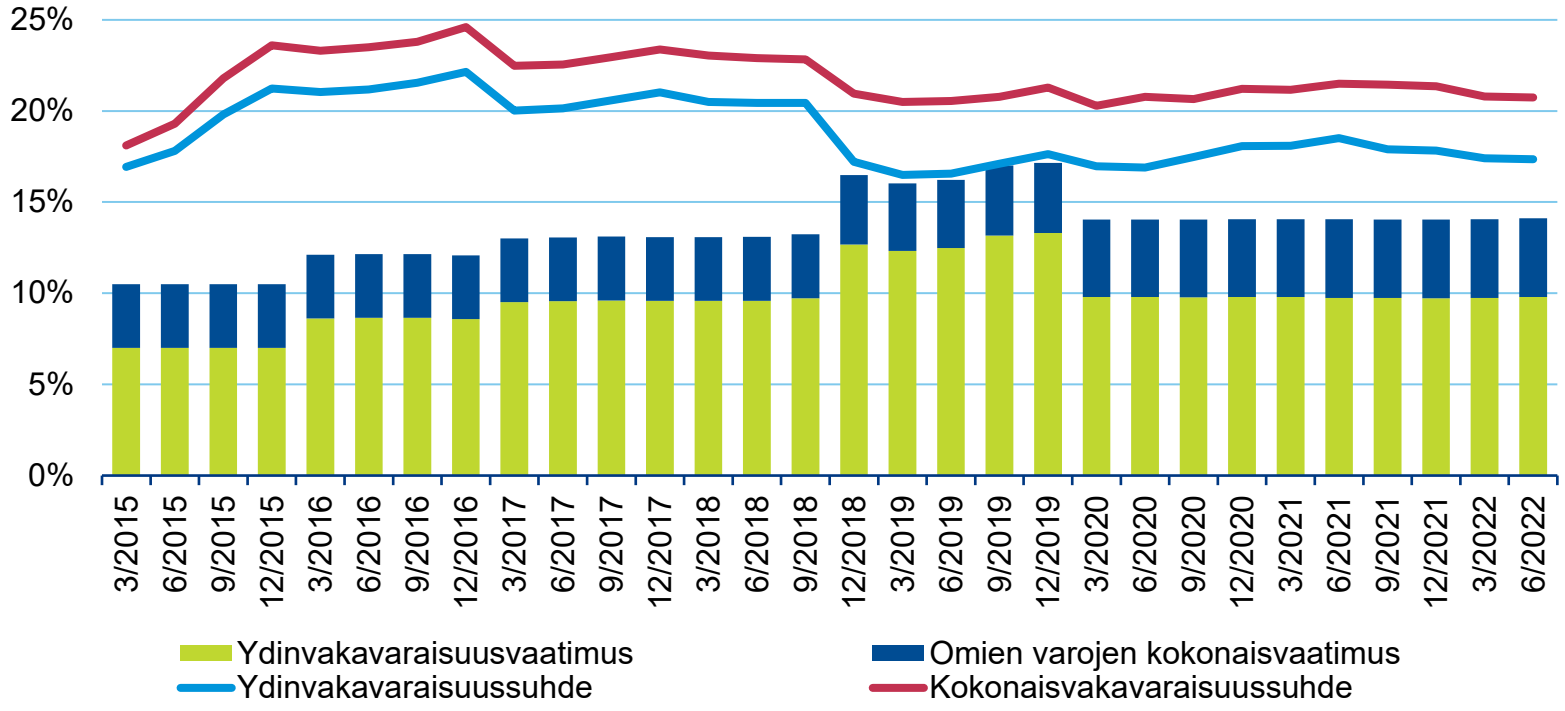

Lähde: Finanssivalvonta

Pääomamarkkinoiden epäsuotuisa kehitys ja kulujen kasvu heikensivät pankkisektorin kannattavuutta

- Korkokate edelleen kasvussa, mutta kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuottojen heikkeneminen sekä kulujen kasvu käänsivät liiketuloksen laskuun

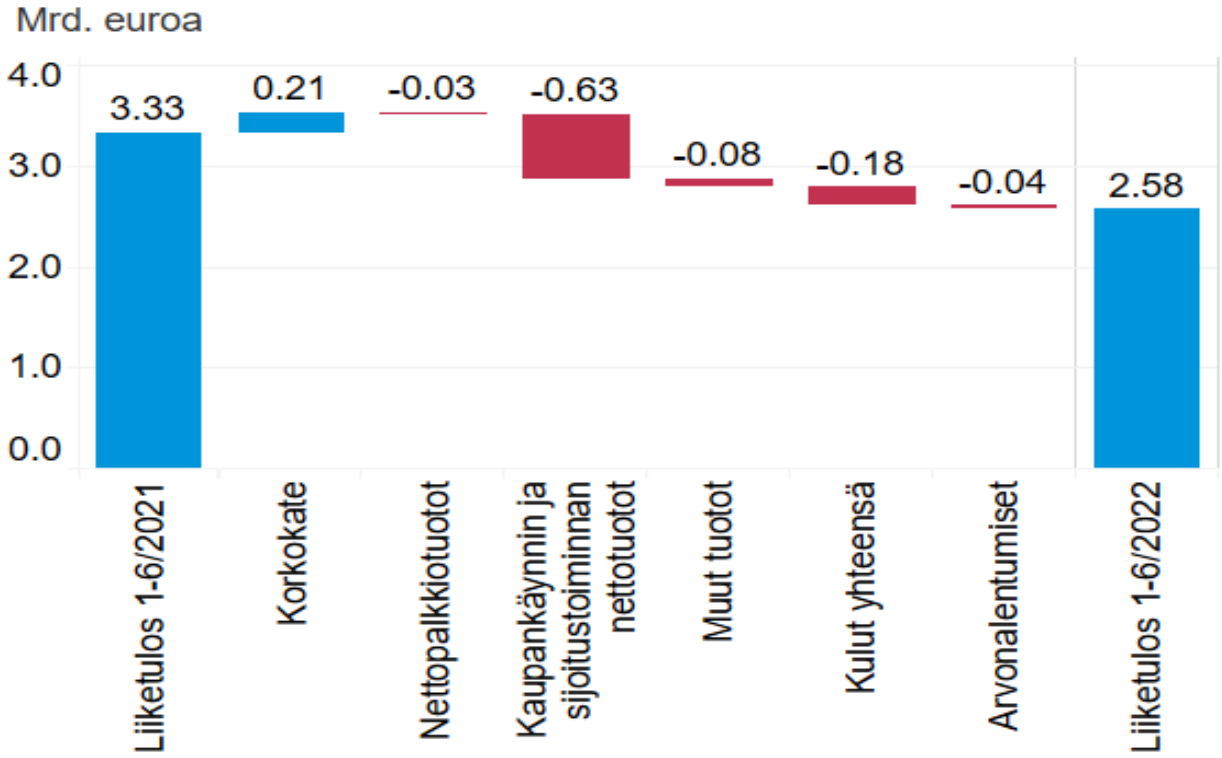

Lähde: Finanssivalvonta

Ongelmaluottojen määrä pysynyt maltillisena – sodan vaikutuksille alttiilla yritystoimialoilla nähtävissä viitteitä luottoriskien kasvusta

Järjestämättömien yritysluottojen osuus laskenut edelleen – kotitalousluotoissa lasku tasaantunut

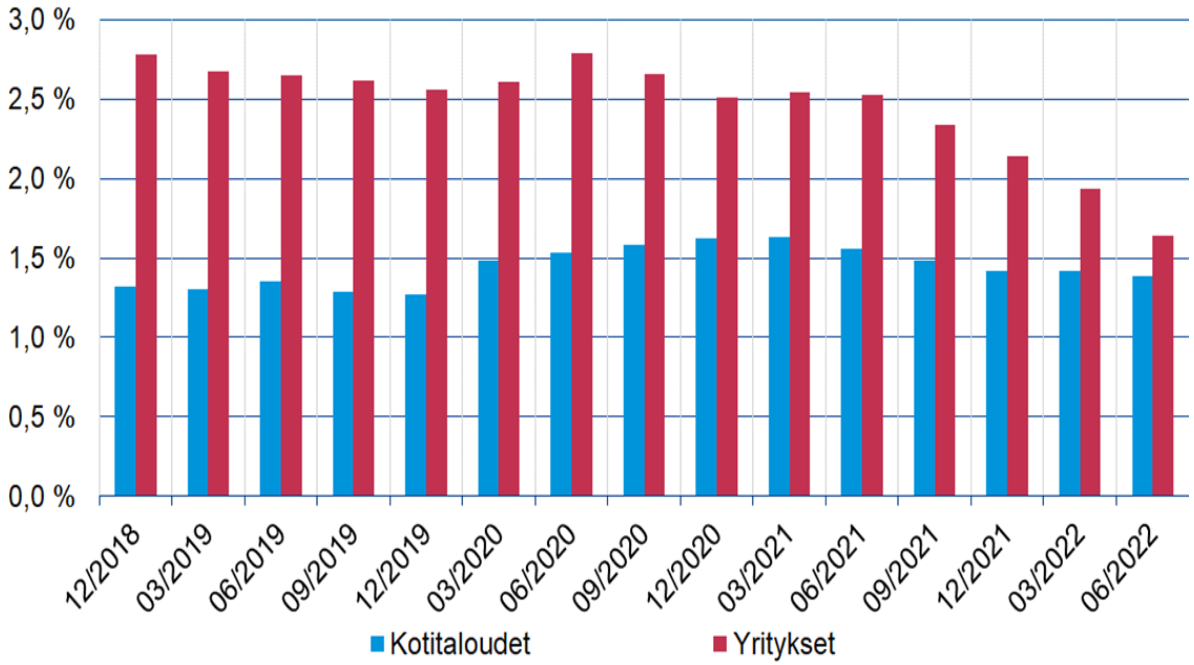

Lähde: Finanssivalvonta

Luottoriskiltään kohonneiden luottojen osuus kasvanut sodan vaikutuksille alttiilla yritystoimialoilla

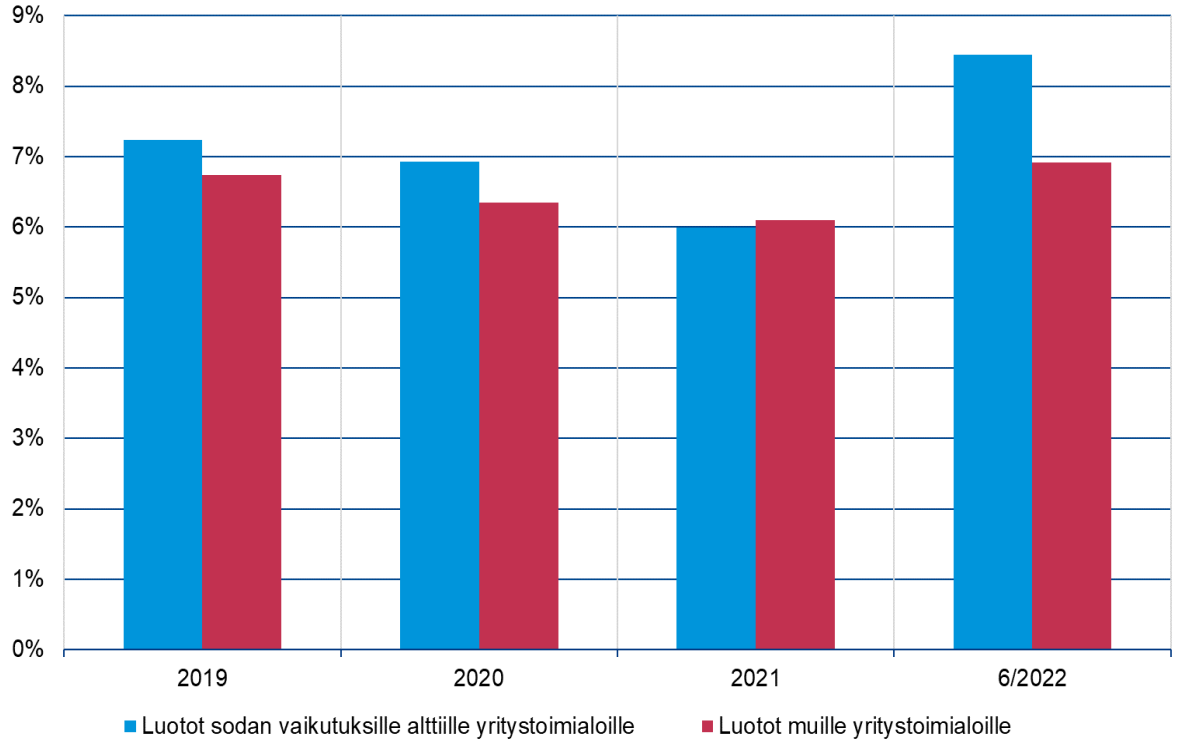

Lähde: Suomen Pankki, Finanssivalvonnan laskelmat

Finanssivalvonnan kesäkuussa antamalla suosituksella turvataan kotitalouksien lainanhoito- ja kulutuskykyä stressitilanteessa

- Rahoitusolojen kiristyessä ja taloussuhdanteen heikentyessä on tärkeää ehkäistä kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvua ja varmistaa, että uusilla asuntolainanottajilla on taloudessaan riittävät puskurit esimerkiksi korkojen ja elinkustannusten voimakasta nousua vastaan.
- Finanssivalvonnan suositus asuntolainanhakijan enimmäisvelanhoitorasituksesta: kuormitettujen lainanhoitokulujen* tulisi pääsääntöisesti olla enintään 60 % lainanhakijan nettotuloista.
  - Suosituksella pyritään turvaamaan kotitalouksien lainanhoito- ja kulutuskykyä stressitilanteessa.
  - Suosituksessa jousto- ja harkintavaraa: mahdollisuus ylittää raja-arvo 15 % uusista asuntoluotoista.

- Joustovara huomioiden suositus on vaikutuksiltaan arvioitu lähes neutraaliksi**: sen ei arvioida merkittävästi kiristävän nykyisiä lainanmyöntökäytäntöjä.
  - 60 prosentin rajan ylittäviä luottoja on suhteellisesti eniten asuntosijoittajilla, suurituloisilla, opiskelijoilla ja yrittäjillä, ja ne kohdistuvat eniten pääkaupunkiseudulle.
  - Suosituksen vaikutukset riippuvat siitä, miten luottolaitokset käyttävät siihen sisältyvää joustovaraa.

* Lainan takaisinmaksuaika tulisi olla enintään 25 vuotta ja luottokorko vähintään 6 %

** Ks. Euro ja talous -artikkeli Suositus asuntolainanhakijoiden lainanhoitorasitteesta sallii pääosin nykyisen kaltaisen lainanannon

Eläkelaitosten vakavaraisuus heikkeni, mutta on edelleen vahva

Vakavaraisuus heikkeni negatiivisen sijoitustuoton jäädessä tuottovaatimusta alhaisemmaksi

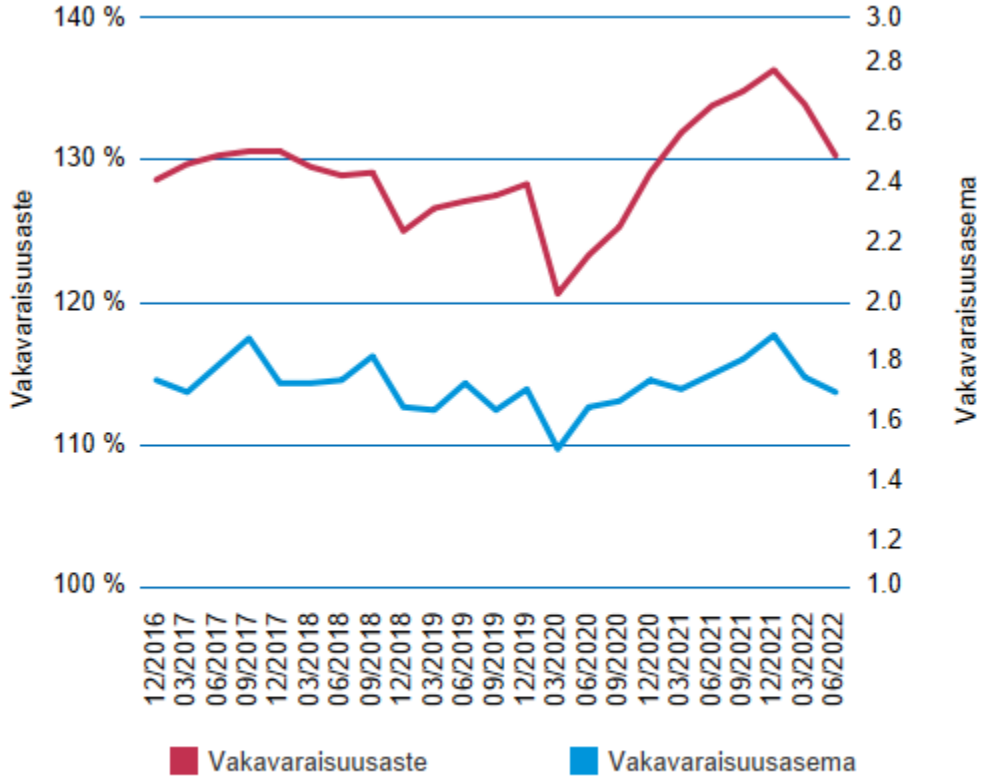

Lähde: Finanssivalvonta

Epälikvidien sijoitusten osuus sijoitusallokaatiossa kasvanut jo 44 prosenttiin pääomasijoitusten ollessa kasvun ajuri

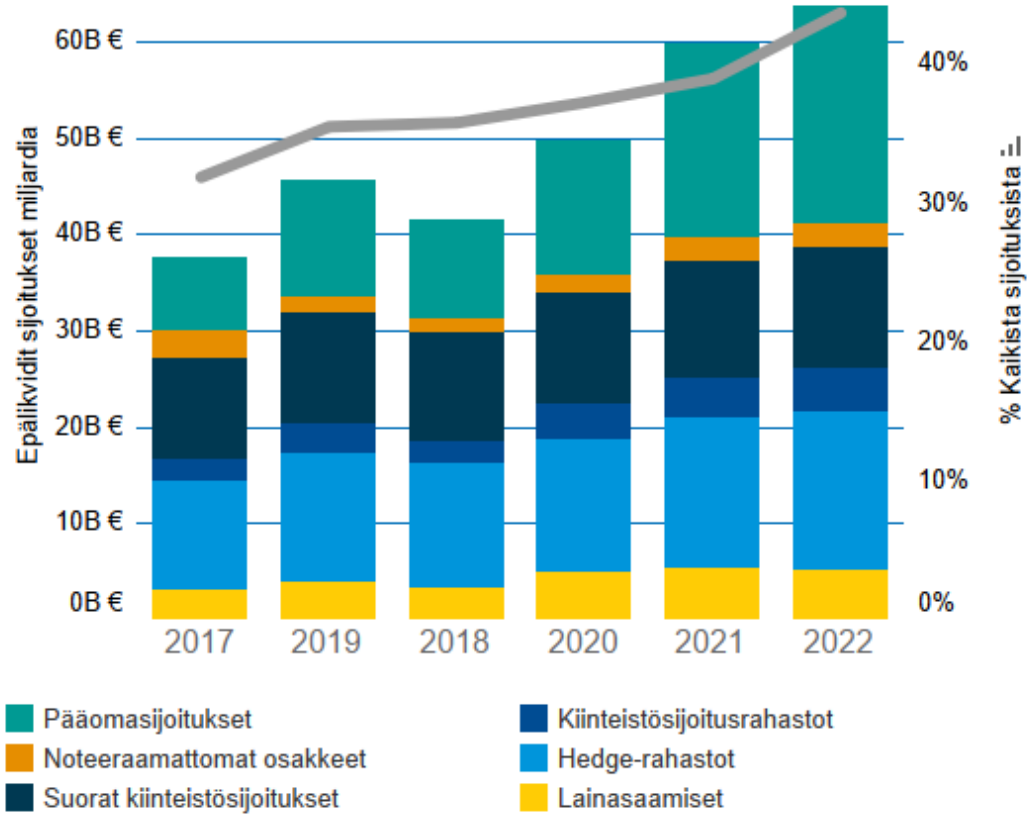

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus nousi uuteen ennätykseen, mutta kannattavuus heikkeni

Vakavaraisuus vahvistui nopeasti ja merkittävästi

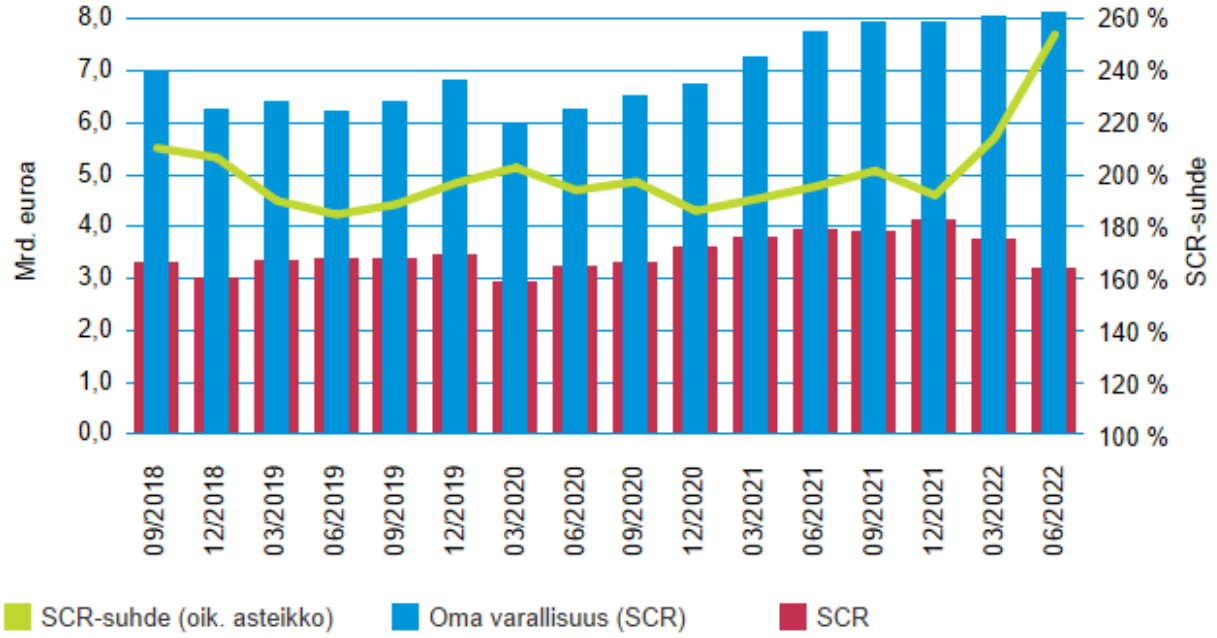

Lähde: Finanssivalvonta

Maksutulo laski hieman viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta

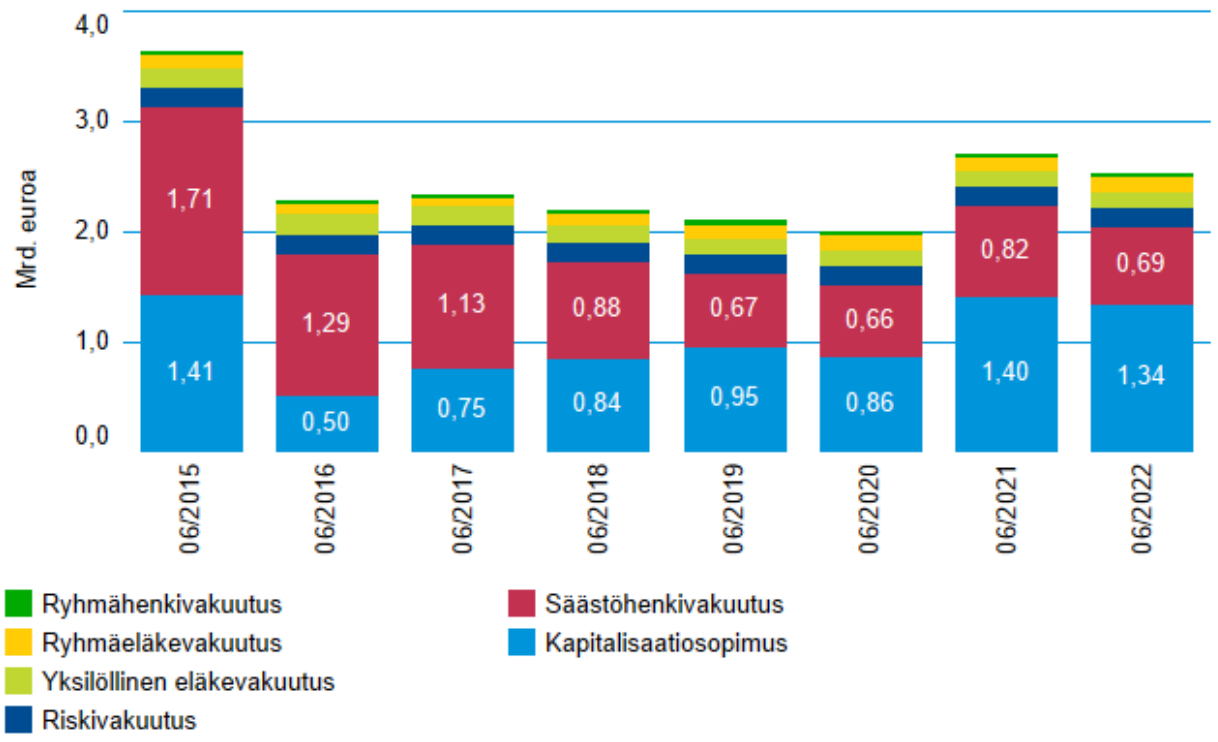

Lähde: Finanssivalvonta

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus vahvistui, vaikka sijoitustappiot hidastivat oman varallisuuden kasvua

Vakavaraisuuspääomavaatimuksen lasku vahvisti vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta

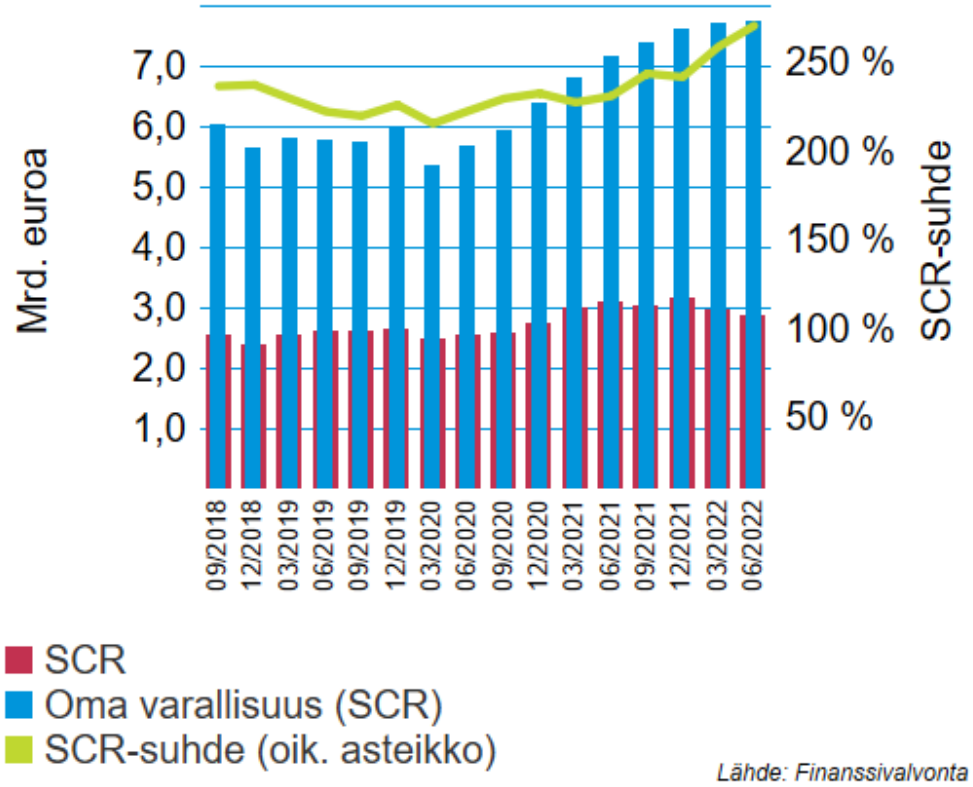

Lähde: Finanssivalvonta

Korkotason nousu laski pitkäaikaisten vastuiden arvon alimmilleen SII-sääntelyn aikana

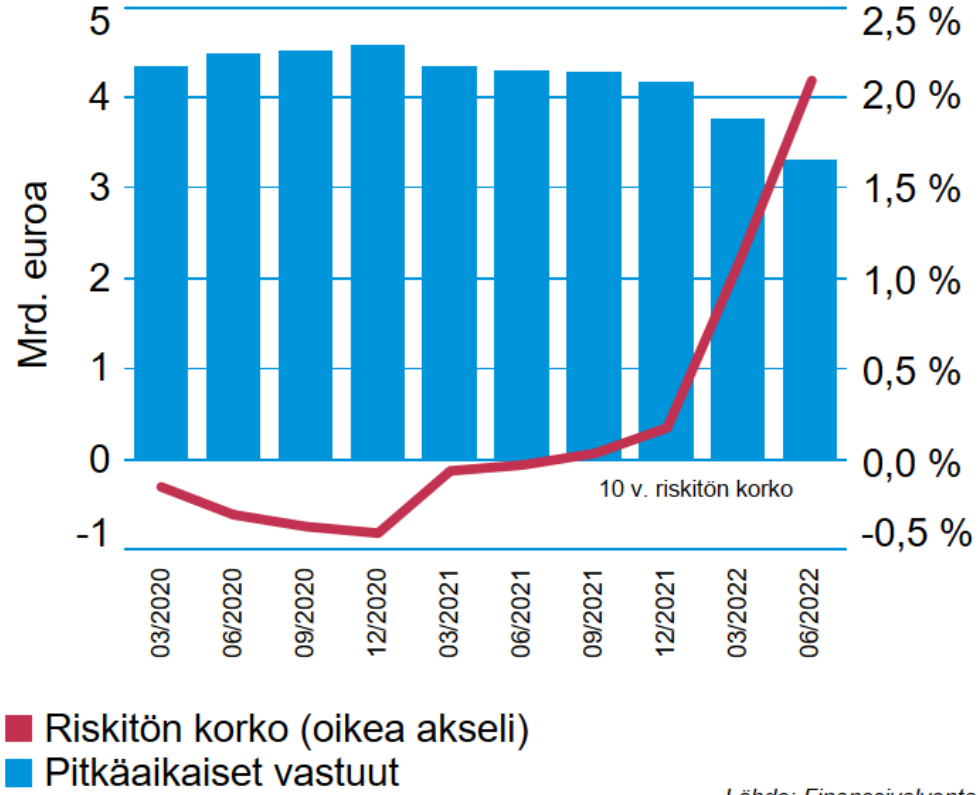

Lähde: Finanssivalvonta

Suomen finanssisektorin suorat sijoitukset ja saamiset Venäjältä, Ukrainasta ja Valko-Venäjältä hyvin pienet

- Kaikilla sektoreilla suorat vastuut Venäjälle, Ukrainaan tai Valko-Venäjälle hyvin pienet – vastuut laskeneet edelleen sodan syttymisen jälkeen

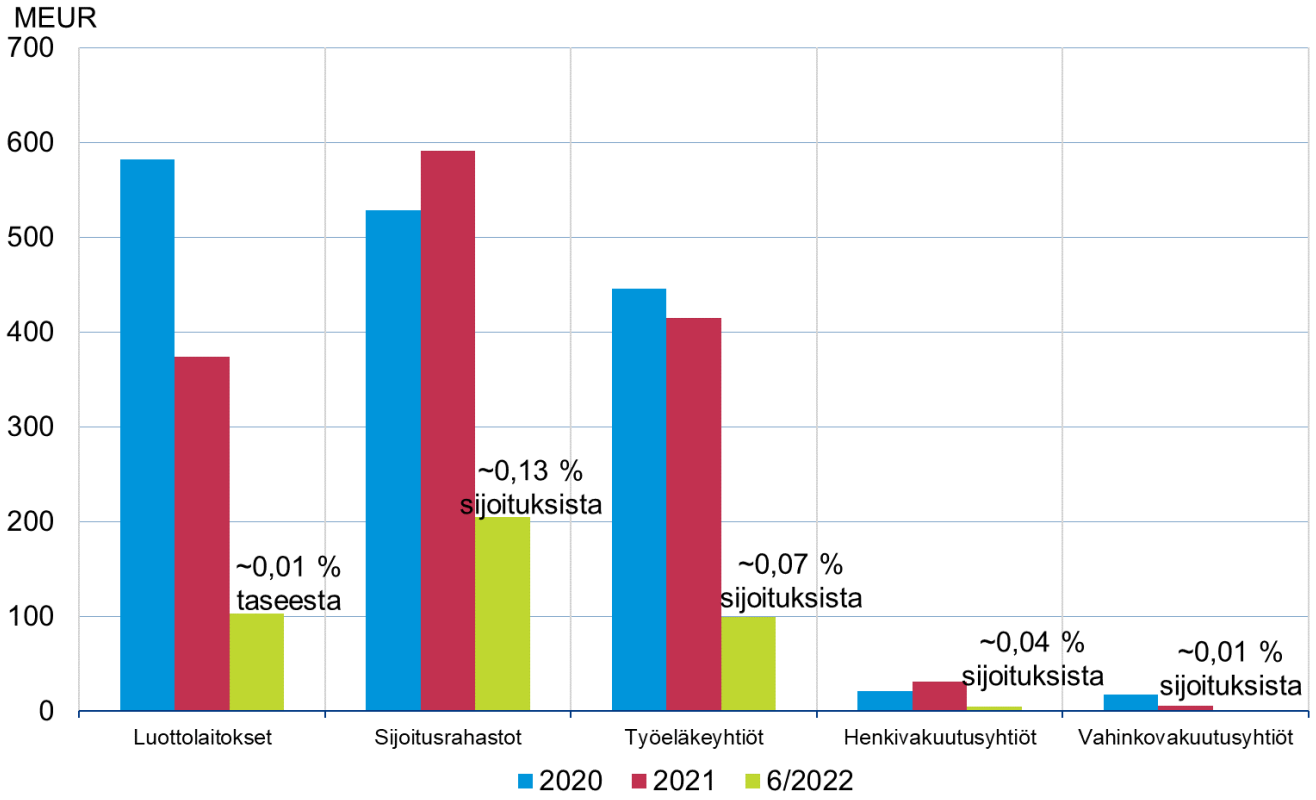

Lähde: Finanssivalvonta, Suomen Pankki

Kyberympäristö ja maksujärjestelmien toiminta pysynyt vakaana

- Kyberympäristö ollut kevään jälkeen vakaa – merkittäviä kyberhyökkäyksiä ei ole havaittu.
  - Yksittäisiä palvelunestohyökkäyksiä on toteutunut, mutta niillä ei ole ollut vaikutusta pankkien maksujärjestelmien toimintaan.
  - Muista kuin palvelunestohyökkäyksistä johtuneiden maksujärjestelmien häiriöiden vaikutukset ovat myös jääneet pieniksi.

- Päivittäismaksamisen varajärjestelyä koskeva laki (666/2022) voimaan 11.7.2022.
  - Varajärjestelyn tavoitteena turvata päivittäismaksaminen siltä varalta, että pankit eivät voisi käyttää omia järjestelmiään yhteiskunnan vakavissa häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa.

Finanssivalvonnan päivitetyt arviot Basel III -uudistusten vaikutuksista

Arttu Kiviniemi, toimistopäällikkö, Taloudellinen analyysi

Basel III -uudistuksilla viimeistellään pankkien finanssikriisin jälkeistä vakavaraisuus- ja likviditeettisääntelyä

- Baselin pankkivalvontakomitea julkaisi v. 2017 suositukset pankkien vakavaraisuutta ja likviditeettiä koskevan kansainvälisen sääntelypaketin (Basel III) loppuunsaattamiseksi.
  - Uudistukset täsmentävät, miten pankkien pääomavaatimusten laskennan perustana olevat riskipainotetut saamiset tulee määrittää.

- Basel-komitean standardit eivät suoraan sido pankkeja – standardit saatetaan voimaan kansallista/ylikansallista lainsäädäntöä muuttamalla.
- Euroopan komissio antoi 27.10. ehdotuksen uudistusten täytäntöönpanosta EU-lainsäädäntöön.
  - Ehdotus sisältää joitakin EU-spesifejä poikkeuksia, jotka lieventävät uudistusten vaikutuksia pankkien pääomavaatimuksiin.

V. 2010 Basel III -standardit

$$\text{Vakavaraisuussuhde} = \frac{\text{Omat varat}}{\text{Riskipainotetut saamiset}}$$

V. 2017 Basel III -standardit

Basel III -uudistusten tarkoituksena on parantaa vakavaraisuussuhteiden vertailtavuutta

- Uudistuksilla lisätään vakavaraisuuslaskennan standardimenetelmien riskiperusteisuutta ja rajoitetaan sisäisten mallien käyttöä.
  - Standardimenetelmissä pankkien riskipainotetut erät ja pääomavaatimukset määräytyvät mekaanisesti sääntelyyn kirjattujen kaavojen ja sääntöjen perusteella.
  - Sisäisiä malleja käyttävät pankit arvioivat saamisten riskillisyyttä omilla riskimalleillaan – sisäisten mallien mukaiset riskipainot ja pääomavaatimukset tyypillisesti matalampia kuin standardimenetelmissä.

- Vaikutuksiltaan keskeisin uudistus: kokonaisriskipainolattia (*output floor*).
  - Rajoittaa pankkien mahdollisuutta keventää sisäisillä malleilla pääomavaatimuksiaan standardimenetelmiin verrattuna.
  - Komission ehdotuksessa useita lattian vaikutuksia viivästäviä siirtymäsäännöksiä.

Suomalaispankkien pääomavaatimukset kasvaisivat noin 3 prosentilla (+1 mrd. €), jos uudistukset toteutettaisiin komission ehdottamalla tavalla

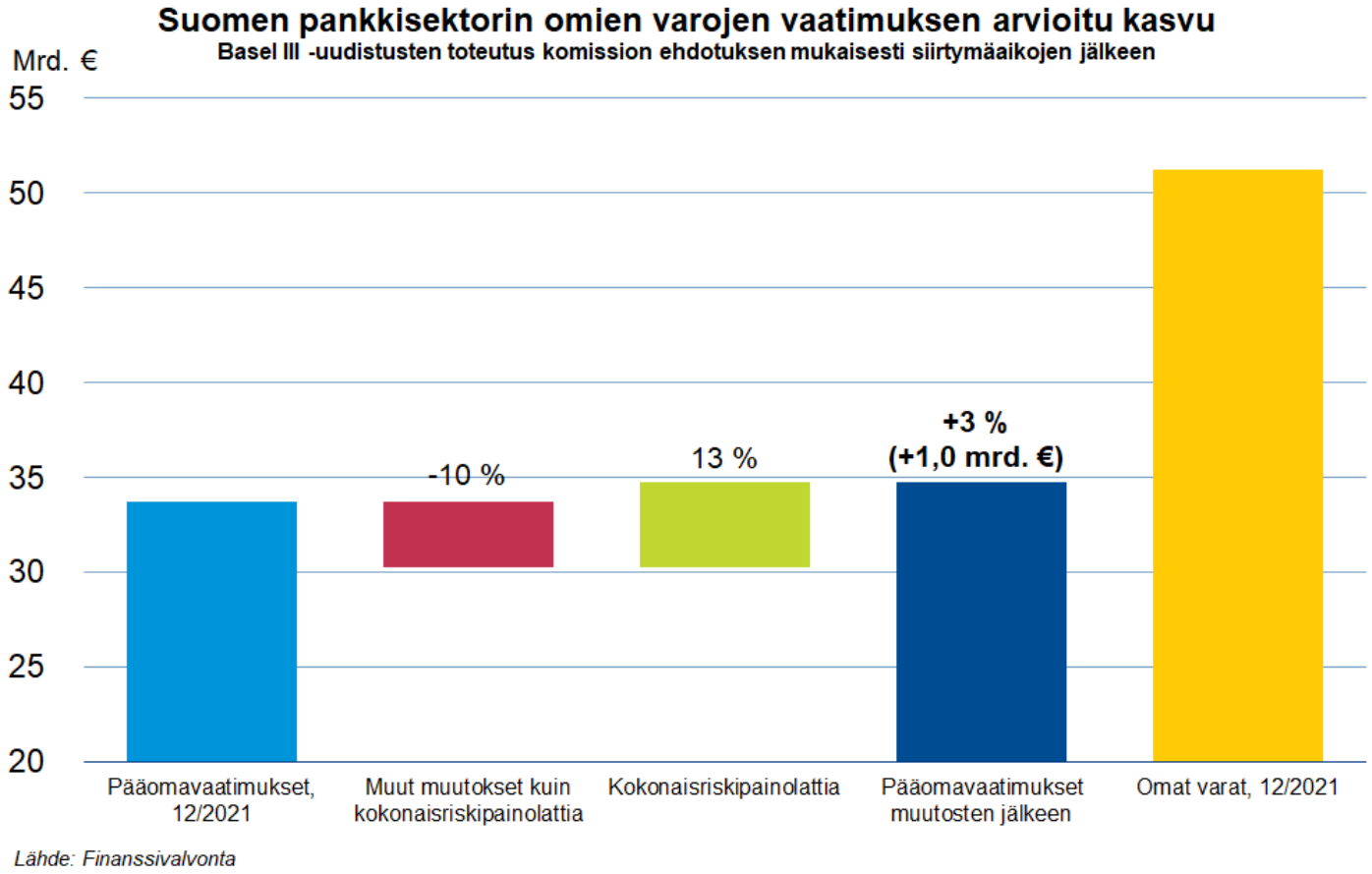

Lähde: Finanssivalvonta

Lisää aiheesta:

- Blogi:

  ”Basel III -uudistuksen vaikutukset suomalaispankkeihin aiemmin arvioitua pienempiä”

- Artikkeli:

  ”Basel III -uudistusten ei arvioida kasvattavan suomalaispankkien pääomavaatimuksia merkittävästi”

Uudistukset eivät Suomessa kasvata pankkien pääomavaatimuksia tai heikennä asunto- ja yritysluottojen saatavuutta merkittävästi

- Basel III -uudistusten täytäntöönpano komission ehdotuksen mukaisesti kasvattaisi suomalaispankkien pääomavaatimuksia arviolta vain muutamalla prosentilla eli huomattavasti aiemmin arvioitua vähemmän.
  - Syynä ovat pankkien tarkentuneet ja ajantasaisemmat arviot, pankkien riskimalleihin tehdyt muutokset sekä komission ehdotukseen sisältyvien EU-tasolla sovellettavien poikkeuksien huomiointi.
  - Suomalaispankkien pääomavaatimusten arvioidaan kasvavan vasta, kun kaikki ehdotetut vuoteen 2032 ulottuvat siirtymäsäännökset ovat päättyneet.
- Uudistukset eivät merkittävästi heikennä asunto- ja yritysluottojen saatavuutta tai nosta niiden hintoja Suomessa.
  - Suomalaispankkien luotonmyöntökyky on pysynyt vahvana, vaikka niiden pääomavaatimukset ovat kasvaneet huomattavasti enemmän edellisten sääntelyuudistusten seurauksena.
- Uudistusten toteutuksessa tulisi välttää merkittäviä poikkeamia alkuperäisiin standardeihin nähden.
  - Merkittävät poikkeamat voisivat johtaa eurooppalaisten ja suomalaisten pankkien kilpailu- ja häiriönsietokyvyn kannalta vahingolliseen sääntelykilpailuun.

Vakuutuslaitosten omia riski- ja vakavaraisuusarvioita koskeva teema-arvio

Mika Arala, riskiasiantuntija, vakuutusvalvonta

Teema-arvio koski sijoitusriskien käsittelyä vakuutuslaitosten omissa riski- ja vakavaraisuusarvioissa – sijoitusriskien käsittelyssä suurta vaihtelua

- Vakuutuslaitosten oma riski- ja vakavaraisuusarvio on tärkeä työväline hallituksen ja toimivan johdon strategisessa päätöksenteossa ja riskienhallinnassa.
  - Arvio ohjaa tekemään olennaiset riskitasoa ja vaadittavia pääomia koskevat valinnat.
  - Sijoitusriskit ovat vakuutussektorilla keskeisin riskinlähde, ja siksi valvojan on tärkeää säännöllisesti varmistaa, että riskit on hallittu ja että toimijoilla on riittävästi vakavaraisuutta riskien kantamiseen.
- Teema-arviossa käytiin läpi henki-, vahinko- ja työeläkevakuutusyhtiöiden sekä joidenkin muiden eläkesektorin toimijoiden riski- ja vakavaraisuusarviot sijoitustoiminnan järjestämisen ja riskien hallinnan osalta.
- Teema-arvio kattoi sijoitusstrategian, riskien kartoittamisen ja vähentämisen sekä stressitestit ja skenaariot.

Riski- ja vakavaraisuusarvioista puolet laadultaan hyviä, kolmasosa keskinkertaisia ja viidennes heikkoja

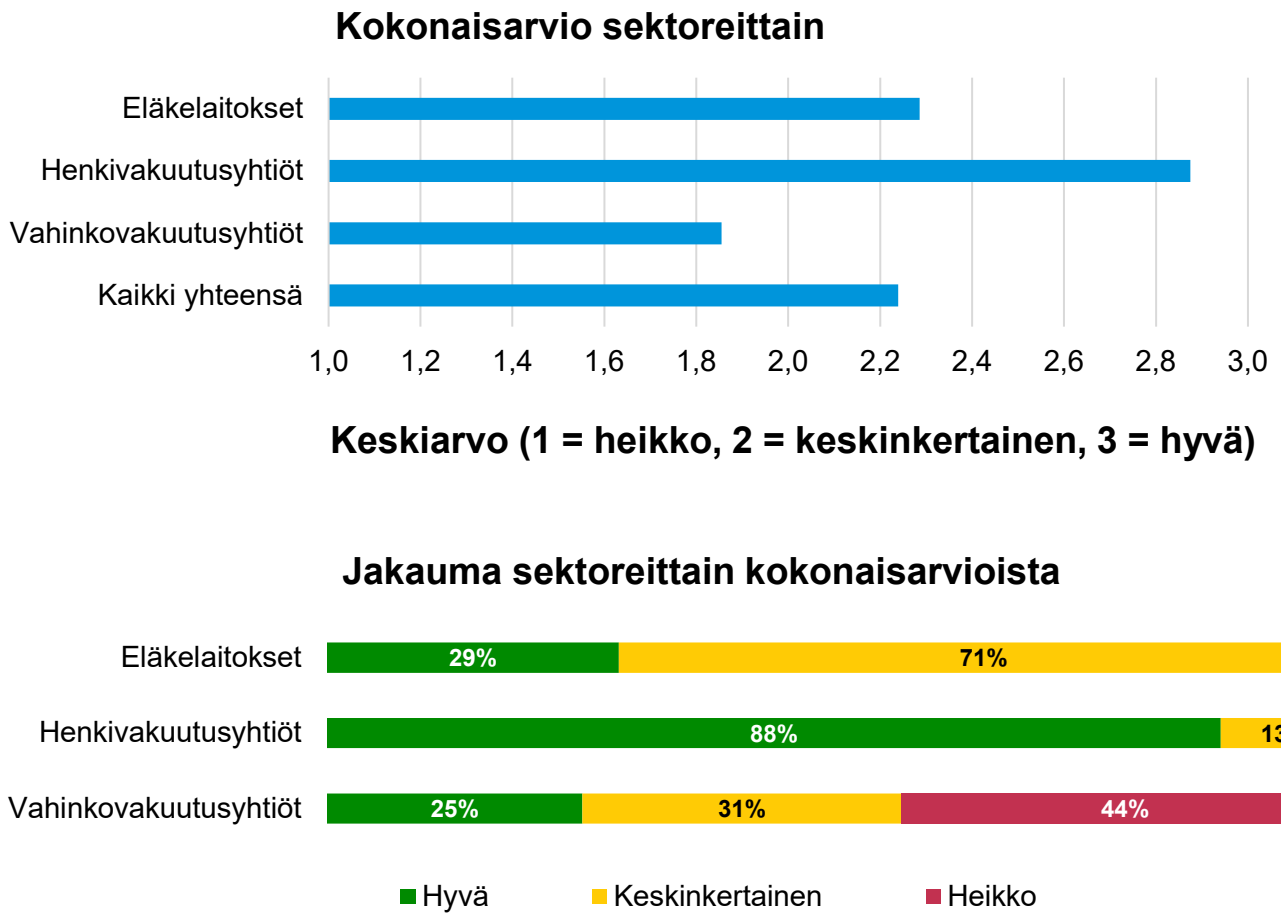

Riskien kartoittaminen ja stressiskenaariot enemmistöllä laadukkaita

- Eniten kehitystarpeita on
  - sijoitusstrategian kuvaamisessa yleisellä tasolla,
  - sijoitusriskien tarkemmassa avaamisessa ja
  - taseen korkoriskin käsittelyssä.
- Ilmasto- ja kestävyysriskien arviointia tulee parantaa sääntelyn kehittyessä.
  - Lähtötilanne kuitenkin keskimäärin tämänhetkisen sääntelyn edellyttämällä tasolla.

Teema-arvion tulokset aihealueittain

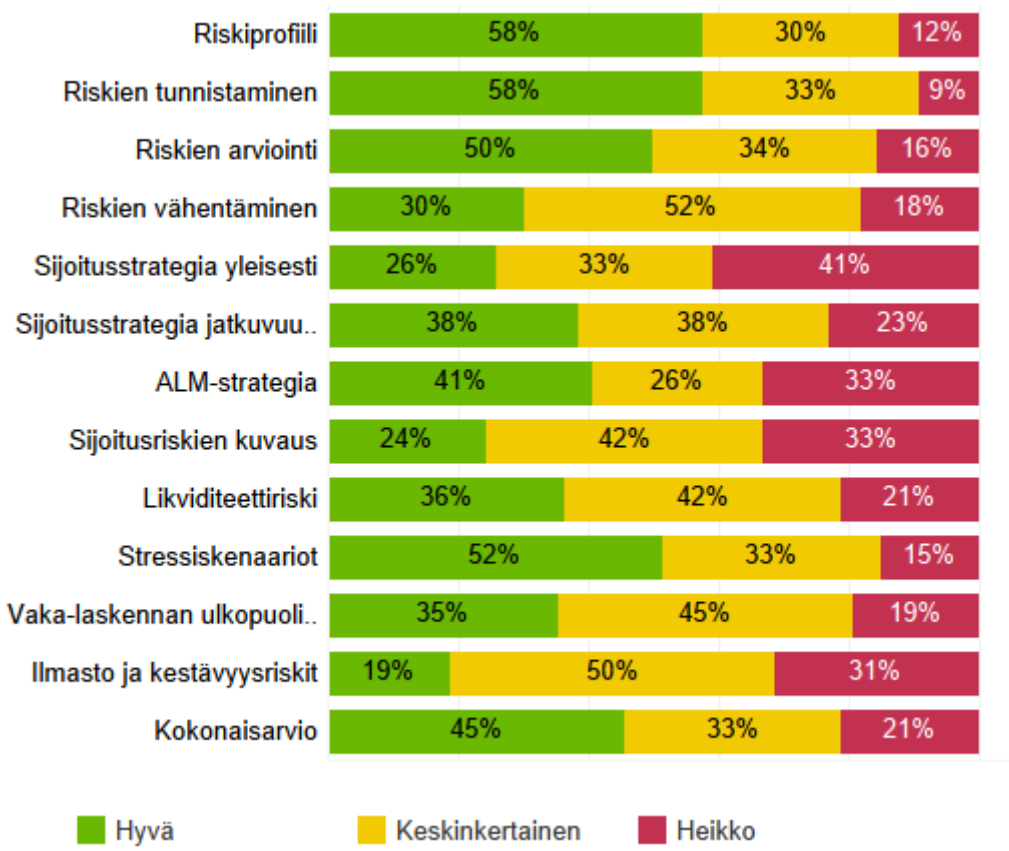

Vakuutuslaitoksen riskinotolla ja riskiarvion laadulla ei näyttänyt olevan riippuvuutta keskenään

- Toimijoiden tulisikin entistä enemmän kiinnittää huomiota riski- ja vakavaraisuusarvion sopivuuteen juuri omaan toimintaan, sen riskeihin ja käytettävissä oleviin pääomiin.
- Osa vakuutuslaitoksista arvioi osaa oleellisista sijoitusriskeistään myös muissa dokumenteissa (esim. sijoitussuunnitelma) kuin riski- ja vakavaraisuusarviossa.
  - Riski- ja vakavaraisuusarvion tulisi kuitenkin koota arviot yhteen, muutoin kokonaiskuva vakuutuslaitoksen riskeistä voi jäädä epämääräiseksi.
- Stressiskenaarioissa tulisi aikaisempaa kattavammin ottaa huomioon erilaisia toimintaympäristön mahdollisia muutoksia.
  - Kehitettävää on mm. siinä, miten otetaan huomioon korkojen nousun vaikutukset.

Valvonnalliset jatkotoimet ja vuosiarvioiden päivittäminen

- Teema-arvion tuloksia käydään läpi valvottavien kanssa normaalin valvonnan yhteydessä.
- Valvottavat toimittavat sisäiset riski- ja vakavaraisuusarvionsa vuosittain valvojalle.
  - Seuraavien arvioiden läpikäyntien yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota nyt havaittuihin puutteisiin.
  - Valvoja pitää tärkeänä, että puutteet korjataan.
- Vuosittaista arviota on päivitettävä, mikäli valvottavan tilanteessa tai toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Kiitos.

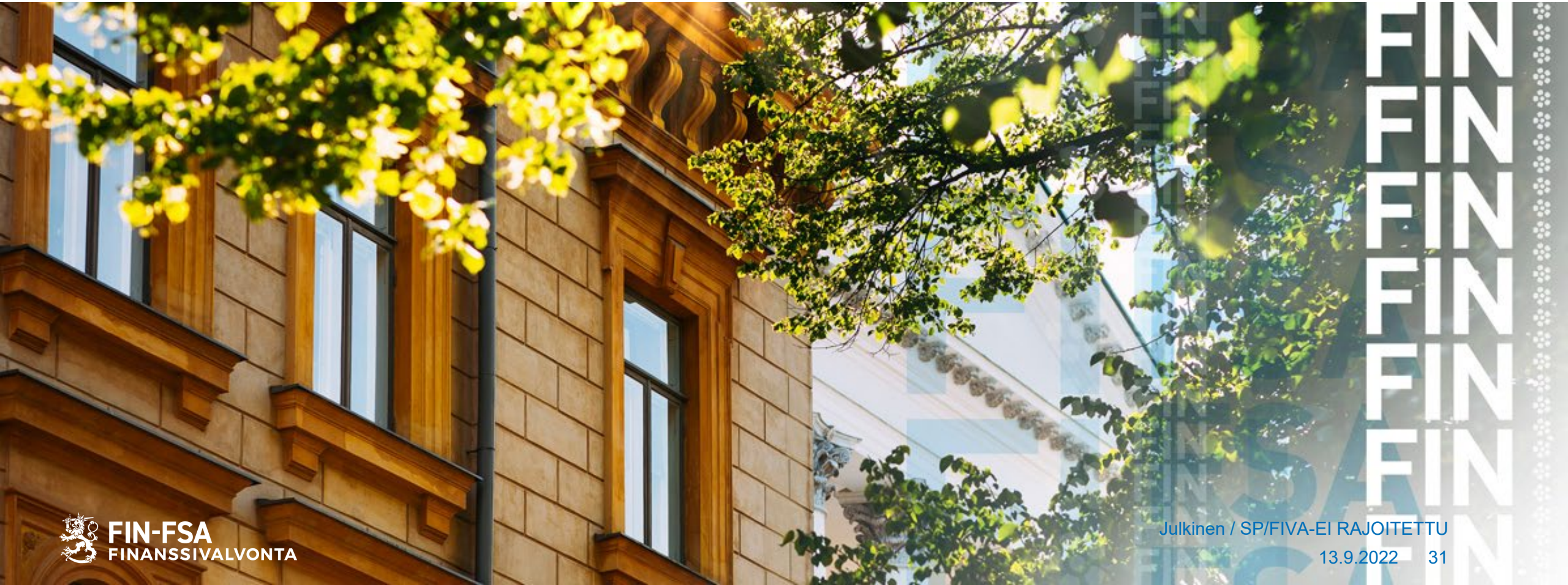

FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA